

Kunnskapsdepartementet

Vår ref.
25/376 - 2

Deres ref
25/361-

Dato
28.03.2025

Høringssvar til "Forslag om å lovfeste en rett til 12 timer gratis skolefritidsordning for elever på 1. til 3. trinn"

Likestillings- og diskrimineringsombudet (ombudet) har som mandat å arbeide for likestilling og mot diskriminering blant annet på grunn av alder og funksjonsnedsettelse. Ombudet har også tilsynsansvar med at norsk rett og forvaltningspraksis er i samsvar med FN-konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD). Vi vil i våre merknader til høringsnotatet særlig kommentere på rettigheter for barn med funksjonsnedsettelser på SFO.

Ombudet er positive til forslaget om å lovfeste retten til 12 timers gratis SFO for elever på 1-3. trinn.

Ombudets erfaring med SFO for barn med funksjonsnedsettelser

Ombudet får jevnlig henvendelser om at det er utfordringer med SFO-tilbudet til barn med nedsatt funksjonsevne. Det er vår erfaring at mange barn ikke får tilretteleggingen de har krav på, noe som også kan føre til at deres foreldre ikke får muligheten til å jobbe fulltid.

Mange elever med nedsatt funksjonsevne får ikke tilbud om SFO-plass fordi de har behov for egen assistent, medisinsk bistand eller lignende. Disse har også få klagemuligheter, da det er skolen som er klageinstans for avslag på SFO, ikke Statsforvalteren. Vi har også erfaring med barn med funksjonsnedsettelser må reise til andre skoler for å kunne gå på SFO, særlig barn som går på friskoler/privatskoler. Vi har tidligere tatt opp disse bekymringene i et eget brev til Kunnskapsdepartementet i 2022.

Ombudet har i lengre tid jobbet for å rettighetsfeste SFO for å styrke funksjonshemmede barns rettigheter.¹ Vi er derfor positive til forslaget om å rettighetsfeste gratis SFO for elever på 1. – 3. trinn. Vi mener imidlertid at det er behov for å rettighetsfeste rett til SFO-tilbud fra 1. – 7. klasse for elever med særskilte behov, da denne idag bare er utformet som en plikt for kommunen. Det er vår erfaring at det er flere utfordringer med SFO-tilbudet til barn med funksjonsnedsettelse enn andre barn.

Ombudet anbefaler at lovendringen tydeliggjøres for barn med nedsatt funksjonsevne
Med de foreslåtte lovendringene, vil alle barn ha rett til gratis SFO fra 1. – 3. trinn. Ombudet er likevel usikker på om den foreslåtte ordlyden i opplæringslova er tydelig nok på at retten til 12 timer gratis SFO for elever på 1. til 3. trinn **også** gjelder for elever med funksjonsnedsettelse. Departementet har foreslått å endre opplæringslova § 4-5 slik:

«Kommunen skal ha tilbud om skolefritidsordning før og etter skoletid for elever på 1. til 4. trinn og for elever med særlege behov på 1. til 7. trinn. Kommunen kan krevje at foreldre dekkjer kostnadene til skolefritidsordninga.

Elevar på 1. til 3. trinn har rett til 12 timar gratis skolefritidsordning per veke.»

Ombudet mener at det ikke fremkommer klart i lovteksten at retten til gratis 12 timer SFO for elever på 1. – 3. trinn gjelder for alle barn, uavhengig av funksjonsnedsettelse. Ombudet foreslår derfor at det presiseres enda tydeligere i lovteksten i opplæringslova § 4-5 og i opplæringsforskrifta § 2-2 at alle barn har rett til gratis 12 timer SFO fra 1. – 3. trinn og at det ikke kan kreves foreldrebetaling for elever med særlige behov i disse 12 timene.

Behov for økt bemanning og assistanse i SFO-tiden

Ombudet har erfaring med at mange barn med funksjonsnedsettelse ikke får den assistansen de har behov for i SFO-tiden, da det ofte er knappe ressurser og lite personale. Dette kan føre til at funksjonshemmede barn ikke får den tilretteleggingen de har behov for på SFO for å bli inkludert eller for å assistere barnet med ulike oppgaver.

---

¹ Vi har tidligere anbefalt dette i LDOs selvstendige rapport om inkorporering av CRPD i norsk rett på s. 145: https://ldo.no/content/uploads/2024/06/CRPD2023.pfd_.pdf

Vi vil derfor presisere at det er behov for ekstra midler til bemanning i SFO-tiden for at man skal kunne gi alle barn et likeverdig tilbud. Alle barn har rett på et SFO-tilbud der de kan utvikle gode fellesskap, bli inkludert og der funksjonshemmede barns rettigheter ivaretas. Dette krever etter ombudets syn en bedre bemanning og tilrettelegging.

Ombudet vil avslutningsvis vise til at retten til assistanse eller tilrettelegging på SFO kan utledes av både likestillings- og diskrimineringsloven § 21, opplæringsloven og av helse- og omsorgstjenestelovgivningen. At regler om tilrettelegging og assistanse står i ulike lover kan føre til at funksjonshemmede elever faller mellom to stoler og at de ender med å ikke få den tilretteleggingen de har krav på.

I rundskrivet om BPA står det i dag at BPA som et utgangspunkt ikke gis på skolen. Det er foreslått endringer i BPA-ordningen, men denne prosessen går svært sakte. BPA kan imøtekomme mange av de utfordringene som finnes i SFO-ordningen i dag. Diskrimineringsnemnda har også uttalt i sak 18/31 at å sikre bedre rettigheter for barn med nedsatt funksjonsevne er en lovgiveroppgave, siden det i dag mangler en tydelig rettighetsfesting. I lys av dette vil ombudet også påpeke at det bør fremgå tydeligere av opplæringslova eller opplæringsforskrifta at retten til tilrettelegging også gjelder på SFO og tydeliggjøre hvem som er ansvarlig pliktsubjekt for tilretteleggingen.

Ombudet takker for muligheten til å gi innspill og ser frem til å følge departementets videre arbeid med SFO-ordningen.

Vennlig hilsen

Bjørn Erik Thon
likestillings- og diskrimineringsombud

Martine Guntveit
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent, og gyldig uten signatur.